

PAPER DETAILS

TITLE: İlkokul Öğrencilerinin İnternet Algıları ve Kullanma Deneyimleri: Fenomenolojik Bir Arastırma

AUTHORS: Hanifi SEKERCİ

PAGES: 834-956

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1528995>

İlkokul Öğrencilerinin İnternet Algıları ve Kullanma Deneyimleri: Fenomenolojik Bir Araştırma*

Primary School Students' Internet Perceptions And Use Experiences: A Phenomenological Study

Hanifi Şekerci¹

Geliş Tarihi (Received): 23.01.2021

Kabul Tarihi (Accepted): 04.07.2022

Yayın Tarihi (Published): 30.09.2022

Öz: İnternet hayatın neredeyse her alanında ve sıklıkla kullanılmaktadır. Birçok işi hızlı ve kolay bir şekilde halletmeye olanak sağlayan internetin kullanım yaşı da düşmektedir. İlkokul öğrencileri tarafından da sıklıkla kullanılan internetin onlar tarafından nasıl algılandığı ve bu aracı kullanma deneyimlerinin belirlenmesi önemli görülmüştür. Bu kapsamda çalışmada ilkökul öğrencilerinin internet algılarının ve kullanma deneyimlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırma desenlerinden olgu bilime göre araştırma tasarlanmıştır. Çalışma grubunun belirlenmesinde tipik durum örnekleme tekniği kullanılmıştır. Bu bağlamda çalışmaya 10 ilkökul 4. sınıf öğrencisi katılmıştır. Çalışmada veriler öğrencilerin çizdiği resimler, bu resimlere ilişkin açıklamaları ve odak grup görüşme formu ile toplanmıştır. Elde edilen verilerin çözümlemesinde doküman analizi ile tematik analiz tekniği kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre ilkökul öğrencilerinin internet algılarını teknolojik cihazlar, sosyal medya ve akıllı telefon işletim sistemi uygulamaları şekillendirmektedir. İlkokul öğrencilerinin internet kullanım amaçlarının odağında araştırma, ödev yapma ve eğlence vardır. Bunun yanında öğrenciler internet kullanırken uygunsuz fotoğraflarla, bahis reklamlarıyla, şiddet içerikli oyun ve videolarla karşılaşmaktadır. İlkokul öğrencileri okul ve aileden internetin doğru kullanımı ile ilgili bilgi almıştır ve aileler internet kullanımı konusunda bir takım tedbirler almaktadır.

Anahtar Kelimeler: İlkokul Öğrencileri, İnternet Algısı, İnternet Kullanımı

&

Abstract: The Internet is often used in almost all fields of life. The age of use of the Internet, which allows people to get many jobs done quickly and easily, is decreasing as well. Because of this, it was considered important to determine primary school students' perceptions of the internet and their usage experiences. The study used phenomenology design which is one of the qualitative research patterns. Typical case sampling method was used to determine the study group. 10 4th graders formed the sample. The pictures drawn by the students, their explanations of the pictures, and the focus group interview form were used to collect data. Document analysis and thematic analysis were used in the data analysis. The results showed that technological devices, social media, and smartphone applications shaped the Internet perceptions of primary school students. The foci of primary school students' internet usage were doing research, doing homework, and entertainment. It was found that the students encountered inappropriate pictures, betting ads, games, and videos containing violence while using the Internet. Primary school students received information from their schools and families regarding the proper use of the Internet, and families are taking a number of measures regarding its use.

Keywords: Primary School Students, Internet Perceptions, Using the Internet.

Atıf/Cite as: Atıf/Cite as: Şekerci, H. (2022). İlkokul Öğrencilerinin İnternet Algıları ve Kullanma Deneyimleri: Fenomenolojik Bir Araştırma. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 22(3), 934-956. <https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2022.-867068>

İntihal-Plagiarism/Etik-Ethic: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği, araştırma ve yayın etiğine uyulduğu teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and it has been confirmed that it is plagiarism-free and complies with research and publication ethics. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ijaws>

Copyright © Published by Bolu Abant İzzet Baysal University– Bolu

* (Gerekli ise) Bildiri ya da Tez olarak sunulmuşsa açıklama yapılabilir.

¹ Sorumlu Yazar: Arş. Gör. Dr. Hanifi ŞEKERCİ, Dicle Üniversitesi, Temel Eğitim Bölümü, hnskr@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1280-3228>

1. GİRİŞ

Bilgi teknolojilerindeki gelişmeler hayata önemli katkılar sağlamaktadır. Sağlıktan ticarete, eğitimden iletişime kadar birçok alanda internetten yararlanılmaktadır. İnternet sayesinde bilgi paylaşımı yapılabilmekte, gelişmeler takip edilebilmekte ve pek çok iş kolaylıkla halledilebilmektedir. İnternet “ağların ağı” olarak ifade edilmektedir (Terkan ve Taylan, 2010). Bu bağlamda internet birçok bilgisayar sisteminin bağlı olduğu (Sözer, 2002) ve dünya çapında yaygın bilgisayar ağlarına dayalı bir iletişim sistemi (İçel, 1998) olarak tanımlanabilmektedir. İnternet ağı sayesinde dünyanın herhangi bir yerindeki bilgiye kolaylıkla ulaşılabilmekte, bilgi ve belge paylaşımı yapılabilmekte, oldukça kolay ve ucuza iletişim sağlanabilmektedir (Bozkurt, 2011).

İnternetin yaşama oldukça fazla katkısının olduğu gözlemlenebilmektedir. İnternet; sunduğu oyun, e-posta, video konferans, sohbet odaları, sosyal paylaşım ağları ve veri transferi olanaklarından ötürü yaşamın vazgeçilmezi hâline gelmiştir (Kırık, 2014, s. 339). Mestçi'ye (2005, s. 2) göre internet alışveriş yapılabilir bir market, çeşitli sayfalarda gezintinin yapılabilir bir gezi alanı, iletişim kurulabilecek bir kulüp ve yeni şeyler öğrenilebilecek bir kütüphanedir. Bu bakımdan Çalık ve Çınar'a (2009) göre internet sunduğu bu olanaklar sayesinde hayat standartlarını yükseltmektedir. Ayas ve Horzum (2013) internetin, sağladığı kolaylıklar ve imkânlar nedeniyle yaşamın her alanında ve aşamasında herkes tarafından kullanıldığını ifade etmektedir.

İnternet sağladığı olanaklar nedeniyle çocuklar tarafından da kullanılmaktadır. Çünkü yukarıda da ifade edildiği gibi internet bilgiye ulaşmak ve eğlenmek için bireylere sınırsız bir kaynak sağlayabilmektedir. Doğruer, Meneviş ve Eyyam (2010) internetin çocuklar tarafından doğru ve etkili bir şekilde kullanıldığında zaman ve enerji konusunda ciddi avantaj sağladığını belirtmektedir. Bu bakımdan öğrenciler ödev yapma ve boş zaman etkinliklerini planlamada internetten sıklıkla faydalanmaktadır. Çocukların internet kullanımını olumlu ve olumsuz açıdan değerlendiren görüşlerin varlığından söz edilebilmektedir. Tuncer (2000) çocukların sohbet odaları ve e-postalar sayesinde rahatlıkla öğretmenleri ve arkadaşlarıyla iletişime geçebildiğini ve paylaşımında bulanabildiğini belirtmektedir. Subrahmanyam vd. (2009) ise internet kullanımının çocukların üç boyutlu algılama, el-göz koordinasyonunu sağlama ve ince motor becerilerine katkı sağladığını belirtmektedir. Bazı görüşlere göre internet kullanımı görsel bilgiyi hızlı algılayıp anlamlandırmada çocukları desteklemekte ve görsel hafızayı geliştirebilmektedir (DeBell ve Chapman, 2006; Subrahmanyam vd., 2000). Kearney (2007) ise, internet oyunlarının çocukların birden fazla iş yapma yeteneğine ve dil becerilerine olumlu katkılar sağlayabileceğini ifade etmektedir.

İnternetin çocukların gelişimine olumsuz etkisinin olacağını ifade eden görüşler de bulunmaktadır. İnternetin yoğun kullanımı özellikle dijital çağda doğup büyüyen çocuklarda bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır (Leung ve Lee, 2012). İnternetin kontrolsüz ve sınırsız kullanımı nedeniyle çocuklar siber zorbalık, mahremiyet ihlalleri (Chang, 2010; Gasser, Maclay, ve Palfrey, 2010), internet bağımlılığı, kumar, sosyal yalıtılmışlık, sosyal yeterliklerin kaybı, cinsel ve kültürel eşitsizlikler (Aslanidou ve Menexes, 2008, Griffiths, 1999), yabancı ve tehlikeli olabilecek insanlarla tanışma, gizliliğin yitirilmesi, çevrim içi kavgalar, uygun olmayan materyaller, silah ve madde kullanımı (Güneş, 2008, s. 13-15) gibi olumsuzluklarla karşılaşabilmektedir. Bunun yanında çocuklar uygunsuz ya da potansiyel olarak tehlikeli içeriğe maruz kalma, kötü niyetli kişilerce ya da şirketlerce izlenme, tacize uğrama, e-dolandırıcılık (Aftab, 2000), telif haklarının ihlali, uygunsuz mesajlar (Poftak, 2002), problemli içerik paylaşımı, cinsel istek gönderimi, kendileri ile ilgili olmayan ürünlerle ilgili reklamlara maruz kalma (cinsel ürünler, alkol ürünleri), kumar ve bahis sitesi reklamlarına maruz kalma, kredi kartı bilgilerinin çalınması, bilgi hırsızlığı (OECD, 2011), çevrim içi dolandırıcılık, yaşa uygun olmayan oyun içerikleri (International Telecommunications Union, 2009; Youth Protection Roundtable, 2009), depresyon, asosyalleşme ve yalnızlık hissi (Caplan, 2002), göz rahatsızlıkları, radyasyon, duruş ve iskelet yapısında bozukluklar (Kuzu vd., 2008, s.133; Shields ve Behrman, 2000) gibi çeşitli sorunlarla karşı karşıya kalabilmektedir. Sayılan pek çok olumsuz durum sebebiyle çocuklara bilinçli internet kullanımının öğretilmesi önemli bir gereklilik olarak ele alınabilmektedir.

Çocukların interneti bilinçli bir şekilde kullanması için ailesine, arkadaşlarına ve okula önemli görevler düşmektedir. Çocuğun internete erişiminden ve çevrim içi risklerle karşılaşması durumunda korunmasından sorumlu ilk sosyal kurum ailesidir (Dönmez, 2015). Bu bakımdan özellikle ailenin çocuklarını internet riskleriyle ilgili olarak bilgilendirmesi için gerekli teknik beceri ve bilgiye sahip olması ve onlarla doğru bir şekilde iletişim kurması önem arz etmektedir (Arslan vd., 2014; Livingstone ve Helsper, 2008; Oktik, 2013). Mascheroni ve Ólafsson (2014) internet kullanırken çocukların yanında bulunulmasını, onlarla internette gerçekleştirdikleri etkinlikler ile ilgili konuşulmasını, internet deneyimlerinin paylaşılmasını, çocukların güvenli ve bilinçli internet kullanımı ile ilgili bilgilendirilmesini, internette geçirebilecekleri zaman konusunda kısıtlamalar ve kurallar konulmasını, internette gerçekleştirdikleri faaliyetlerin izlenmesi, sınırlandırılması ve filtrelenmesi için yazılım ve teknik araçların kullanılmasını ailelere önermektedir. Çocuğun ailesinin yanında, sosyal çevresinde yer alan arkadaşlarının ve okulun da internetin doğru kullanımında önemli rollerinin olduğu söylenmektedir (Dönmez, 2015). Bazı araştırmalarda öğrencilerin okullarda internet kullanımı ile ilgili bilgi aldıkları görülmektedir (Arslan vd., 2014). Çevrim içi riskler konusunda deneyimlerini öğretmenleri ile paylaşan ve bu konuda bilgi alan gençlerin riskli davranış gösterme oranlarının azaldığı tespit edilmiştir. Bundan dolayı okulların ve öğretmenlerin internetin bilinçli kullanımı noktasında çocukları bilgilendirmesi, okulda çocukların internet etkinliklerini denetlemesi önerilmektedir. Avrupa Çevrim İçi Çocuklar Projesi'nin Türkiye ile ilgili bulgularında çocukların internette olumsuz bir durum ile karşılaştıklarında aileleri ve öğretmenlerinden önce arkadaşlarından yardım aldıkları saptanmıştır (Eukidsonline, 2010). Bu durum çocukların interneti bilinçli kullanmalarında sosyal çevresinde yer alan arkadaşlarının etkisinin olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak internetin doğru olarak kullanımı konusunda sadece aile, okul ve akranların yeterli olmayacağı, çevrim içi riskler ve etkileri sorununun çözümünde çocukların, ailelerin, öğretmenlerin, teknoloji geliştiricilerin ve yasa yapıcıların, iş birliği ile çalışarak sorunu çözmeye çalışmaları en etkili yöntem olarak ele alınmaktadır (Duerager ve Livingstone, 2012; Chang, 2010, Livingstone ve diğerleri, 2012). Çünkü bilgi teknolojilerindeki hızlı gelişmeler ebeveynlerin ve öğretmenlerin teknoloji kullanımı ve okuryazarlığı konusunda çocukların gerisinde kalmasına neden olmakta, çocukların internet kullanma becerilerinin artması ve yeni fırsatları yakalamaya çalışmaları yeni riskleri de beraberinde getirmektedir. Bundan dolayı yasa koyucuların ve teknoloji üreticilerinin de bu durum üzerine çalışmalar yapması ve tüm paydaşların birlikte çalışarak söz konusu sorunu ele almaları gerekmektedir. Bu çalışmada çocukların internet algıları resimler aracılığıyla ortaya çıkarılmaya çalışıldığından, çocuk resimlerinin bir durum ve konuya ilişkin algıları ortaya koymadaki işlevlerine değinilecektir.

Resim, çocuklar için güçlü bir anlatım ve yansıma biçimi olarak ele alınabilir (Arıcı Tüzün, 2006). Çocuklar resimler vasıtasıyla çevre ile ilgili algılarını, gözlemlerini özgün düşünceleri ile harmanlayıp yorumlayarak dış dünyayı algılayış biçimlerini ifade edebilmektedir (Belet ve Türkkan, 2007). Bu bakımdan Ersoy ve Türkkan'a (2010) göre çocuk resimleri, çocukların dış dünyayı ve kendilerini nasıl algıladıklarını göstermesi bakımından önemli bir başvuru kaynağı olarak görülebilir. Bu özelliklerinden dolayı çocuk resimleri araştırmalarda da kullanılmaktadır (Moseley, Perrot ve Utley, 2010). Çünkü resim yaptırmak çocuklarla gerçekleştirilen araştırmalarda oldukça uygun bir veri toplama aracıdır. Çocukların çizdikleri resimler sayesinde onların gerçek düşüncelerini, isteklerini, duygularını anlayabilmek mümkündür (Leonard, 2006; Piperno, Di Biasi ve Levi, 2007).

İlgili alan yazın incelendiğinde öğrencilerin internet kullanımı ile ilgili araştırmaların yapıldığı görülmektedir. Bu araştırmalarda öğrencilerin interneti bilgiye ulaşma, ödev yapma, eğlence, iletişim (Orhan ve Akkoyunlu, 2004; Arnas, 2005; Gültutan, 2007; Özden ve Yılmaz, 2008) amacıyla kullandıkları saptanmıştır. Yine ilgili literatürde çocukların internet kullanım becerileri ve maruz kaldıkları riskler ve bu risklerle başa çıkma stratejileri çalışılmıştır (Kaşıkçı vd., 2014; Turgut, 2016). Bunun yanında çocuk resimlerinin çeşitli amaçlarla çalışmalarda kullanıldığı görülebilmektedir. Matematikçi algısı (Picker, ve Berry, 2000), bilim insanı imajı (Buldu, 2006; Türkmen, 2008), Avrupa Birliği algısı (Belet ve Türkkan, 2007), sağlık kavramı algısı (Rijey ve Van Rooy, 2007), insan figürü algısı (Dağlıoğlu, Çalışandemir, Alemdar ve Bencik-Kangal, 2010), internet algısı (Ersoy ve Türkkan, 2010), çevre sorunları algısı (Sadık, Çakan, Artut,

2011) dünya şekli algısı (Özsoy, 2012), şiddet algısı (Akbulut ve Saban, 2012), öğretmen algısı (Aykaç, 2012), geleceğe ait çevre algısı (Özsoy ve Ahi, 2014) bu çalışma konularının bazılarıdır. Yapılan araştırmalar incelendiğinde ilkökul düzeyinde öğrencilerin internet algılarının resimler aracılığı ile incelendiği (Ersoy ve Türkkan, 2010) bir araştırma göze çarpmaktadır. Ancak öğrencilerin internet algılarının çizilen resimlerle belirlendiği ve internet kullanım durumlarının incelendiği bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu araştırmada ilkökul öğrencilerinin internet algıları ile birlikte onların kullanım deneyimlerini de ortaya konulmaya çalışılmaktadır. Böylece hem ilkökul öğrencilerinin değişen internet algıları hem de interneti kullanma deneyimleri ortaya çıkarılarak ilgili alan yazına katkı sağlamak amaçlanmaktadır. Araştırmadan elde edilecek bulgularla ilkökul düzeyinde Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler derslerinin dijital yetkinlik ile ilgili beceri ve kazanımlarına ilişkin öğrenme içerikleri hazırlayan uzmanlara, sınıf öğretmenlerine çeşitli bilgi ve bakış açılarının kazandırılabilceği düşünülmektedir. Bu bağlamda araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır:

- 1- İlkokul öğrencilerinin internete ilişkin algıları nasıldır?
- 2- İlkokul öğrencilerinin internet kullanımı ile ilgili deneyimleri nelerdir?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın modeli

Araştırma nitel araştırma yöntemi desenlerinden biri olan olgu bilime göre tasarlanmıştır. Olgu bilimde bireylerin bir olgu ile ilgili deneyimleri ve ona yüklediği anlamlar ortaya konulmaya çalışılmaktadır (Patton, 2002; Yıldırım ve Şimşek, 2011). Olgu bilim çalışmalarında resim çizdirmekten de yararlanılmaktadır. Malchiodi (2005) olgu bilimde resim kullanımıyla bireylerin olguya yükledikleri anlama, anlamların oluştuğu bağlama ve resmi çizenin dünya görüşüne odaklanıldığını belirtmektedir. Araştırmada ilkökul öğrencilerine resim çizdirilerek onların internet olgusuna ilişkin algıları belirlenmeye çalışılmıştır. Yapılan görüşmelerde ise internet kullanma deneyimlerinin ortaya konulması amaçlanmıştır.

2.2. Araştırmanın çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubu tipik durum örnekleme tekniğine göre belirlenmiştir. Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel'e (2009) göre tipik durum örneklemesinde araştırmacı evrende var olan çok sayıdaki durumdan en tipik olanını seçerek çalışmasını gerçekleştirmektedir. Bu kapsamda araştırma, orta sosyoekonomik düzeyde yer alan ailelerden gelen çocuklar seçilerek gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Araştırmaya 2019-2020 eğitim öğretim yılında ilkökul 4. Sınıfa giden 10 öğrenci katılmıştır. Bu öğrencilerin 5'i erkek, 5'i kızdır. Öğrencilerin ailelerinin maddi geliri 2000 ile 4500 TL arasındadır. Evleri sosyoekonomik düzey olarak orta seviyede yer alan bir çevrede yer almaktadır. Hepsinin evinde bilgisayar ve internet bulunmaktadır.

2.3. Veri toplama araçları ve süreci

Çalışmada veri toplama aracı olarak öğrenciler tarafından çizilen resimler ve yarı yapılandırılmış görüşme kullanılmıştır. Bu kapsamda araştırmada öncelikle ilgili literatür taranarak görüşmede kullanılacak sorular hazırlanmıştır. Daha sonra araştırmanın amacını ve görüşme sorularını içeren bir form oluşturulmuş ve bu form üç alan uzmanına görüşlerini almak amacıyla sunulmuştur. Uzmanlardan gelen dönütlere göre "İnternet kullanımının sana olan olumlu katkıları nelerdir? Neler söylemek istersin?", "İnternet kullanımının sana olan olumsuz etkileri sence nelerdir? Bu konuda neler düşünüyorsun?" soruları "İnternet kullanımının sana ne gibi etkileri oluyor?" şeklinde birleştirilmiştir. Bu soruya "Olumlu etkileri neler?" ve "İnternet kullanırken karşılaştığın ve olumsuz olduğunu düşündüğün durumlar neler?" soruları ise sonda sorusu olarak eklenmiştir. Ayrıca "İnternetin doğru kullanımı ile ilgili okuldaki deneyimlerin neler?", "Doğru kullanım ile ilgili okulda neler öğrenmek istersin?", "Ailen tarafından doğru ve güvenli bir şekilde internet kullanman için tedbirler alınıyor mu? Neler söylemek istersin?" sorularında düzenlemeye gidilmiştir. Bu sorular "İnternetin doğru kullanımı ile ilgili bilgin var mı?" ana sorusu altında "İnternetin doğru kullanımı ile ilgili okulda öğrendiklerin nelerdir?" ve "İnternetin doğru kullanımı ile

ilgili aileden öğrendiklerin nelerdir?" sonda sorusu olarak forma eklenmiştir. Görüşme formunun nihai hâli toplam beş ana sorudan oluşmaktadır

2.4. Verilerin toplanması ve analizi

Araştırmada verilerin toplanmasında görüşmenin sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için öğretmen ve okul yönetiminin izni alınarak okul içinde uygun bir mekâna geçilmiştir. Bunun yanında araştırmacı veri toplama sürecinin başlangıcında, öğrencilere araştırmanın amacı ve nasıl yürütüleceği hakkında bilgi vermiştir. Elde edilecek verilerin güvenilir bir şekilde korunabilmesi için ses kayıt cihazının kullanım iznini almıştır. Araştırmada gerçek isim kullanılmayacağı ve katılımcıların her birine kod isim verileceği belirtilmiştir. Araştırma raporunda doğrudan alıntılara yer verilirken her bir katılımcıya verilen Ö1, Ö8 gibi kodlar kullanılmıştır. Ö1 kodu, Öğrenci 1'in kısaltması olarak araştırma raporunda yer almıştır.

Veri toplama sürecinde ilk olarak öğrencilerden internet deyince ne anladıklarını ve interneti nasıl anlamlandırdıklarını anlatan bir resim yapmaları istenmiştir. Ayrıca öğrenciler resimlerinde neler ifade etmeye çalıştıklarını da yazılı olarak açıklamıştır. Bu çalışmalar için onlara 30 dakikalık bir süre verilmiştir. Bunun ardından odak grup görüşme tekniği kullanılarak yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorular öğrencilere sorulmuştur. Bu aşamada sırayla her bir soru öğrencilere yöneltilmiştir. Her soru tüm öğrenciler tarafından yanıtlandıktan sonra görüşlerini fazladan ifade etmek isteyen öğrencilere tekrar söz hakkı verilmiştir. Söz konusu odak grup görüşmesi yaklaşık 45 dakika sürmüştür.

Çocukların yaptığı resimler ve bu resimlere ilişkin yazılı açıklamaların analizinde doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Bu veriler analiz edilirken çocukların yaptığı yazılı açıklamalar temel alınmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen verilerin çözümlemesinde ise tematik analiz tekniğinden yararlanılmıştır. Tematik analizde verilerin kavramsallaştırılması ve temaların ortaya konulması amaçlanmaktadır (Liamputtong, 2009). Verilerin analizinin ilk aşamasında herhangi bir değişiklik yapılmadan yazılı bir form hâline getirilen görüşme kayıtları araştırmacı tarafından tek tek okunmuştur. Okuma işleminin ardından veriler kodlanmış ve kodlamalar çeşitli temalar altında toplanmıştır.

2.5. Geçerlik ve güvenilirlik

Nitel araştırmalarda çalışmaların geçerlik ve güvenilirliğinde dört kriter göz önüne alınmaktadır. Bunların aktarılabirlik, inandırıcılık, teyit edilebilirlik ve tutarlılık olduğu gözlemlenmektedir (Creswell, 2005; Yıldırım ve Şimşek, 2011). Çalışmada aktarılabirlik kriteri bağlamında okuyucu için anlaşılır bir dil kullanılmış, doğrudan alıntılarla detaylı betimlemeler yapılmaya çalışılmış, veri toplama araçlarının nasıl geliştirildiği, verilerin nasıl toplandığı ve analiz edildiği açıklanmaya çalışılmıştır. Ayrıca elde edilen verilere ilişkin doğrudan alıntılar ve öğrenci resimlerinden örnekler araştırma raporunda sunulmuştur. İnandırıcılık kriteri bağlamında araştırmacı verileri bizzat kendisi toplamış, araştırmanın genel özelliklerini bilen bir uzmandan görüş almış, elde edilen bulgular uyumlu ve bütünselliği sağlayacak şekilde sunulmaya çalışılmıştır. Ayrıca araştırmacının nitel araştırma konusunda deneyimi de bulunmaktadır. Teyit edilebilirliği sağlamak adına araştırmacı soruları öğrencilere yöneltirken yansız tavır sergilemiş, yapılan analizlerde veri setine bağlı kalınmış, elde edilen veriler bilgisayar ortamında saklanmış, sonuçlar açık şekilde okuyucuya sunulmuştur. Tutarlılık çalışmaları için araştırmada görüşmeler ses kayıt cihazı ile kaydedilmiş, öğrenciler tarafından çizilen resimlerin tamamı toplanmıştır. Bunun yanında araştırmada verilerin analizini farklı bir uzman daha gerçekleştirmiştir. İki analiz arasındaki uyum ise Miles ve Hubermann'ın (1994) ortaya koyduğu "güvenirlilik = uzlaşma sayısı / uzlaşma sayısı + uzlaşmama sayısı x 100" formülü çerçevesinde hesaplanmıştır. Bu bağlamda uyum değerinin %87 olduğu görülmüştür.

2.6. Araştırmanın etik izni

Yapılan bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması gerektiği belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbirini gerçekleştirilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Dicle üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu Başkanlığı.

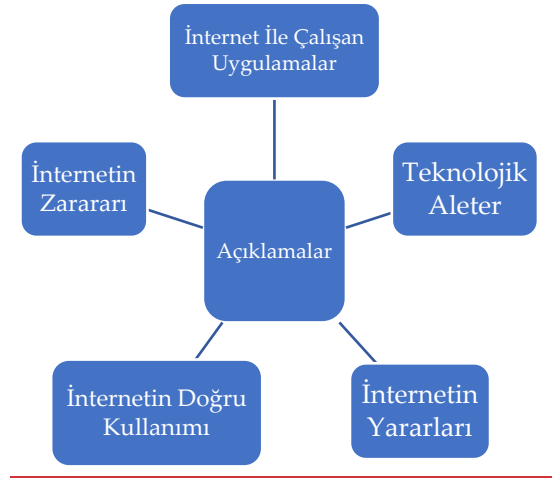
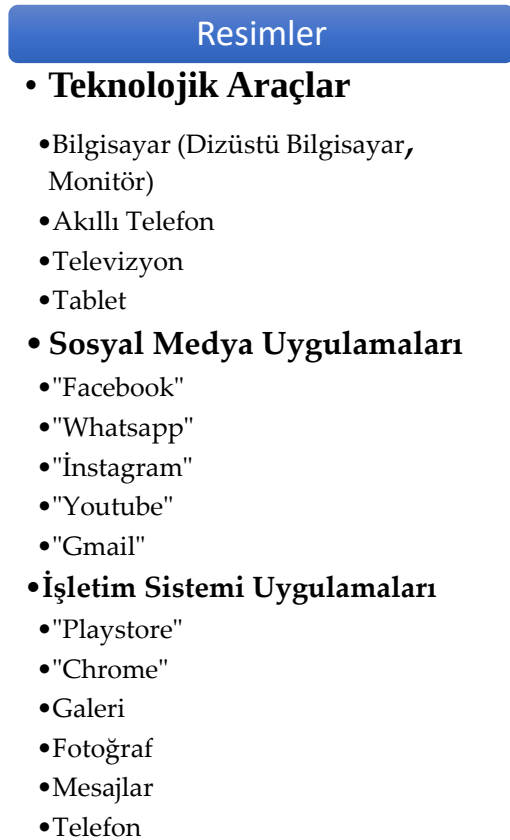
Etik değerlendirme kararının tarihi: 18/03/2020.

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: 33848.

3. BULGULAR

3.1. İlkokul öğrencilerinin çizdikleri resimler ve yaptıkları açıklamalara göre internet algıları

İlkokul öğrencilerinin çizdiği, internete dair resimler ve açıklamalarına ilişkin bulgular Şekil 1'de sunulmuştur.

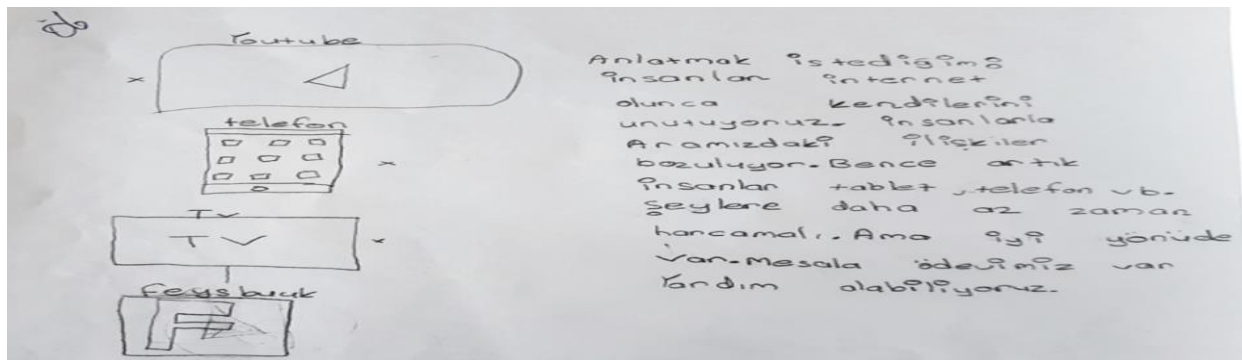

Şekil 1. İlkokul öğrencilerinin internete ilişkin çizdikleri resimler ve açıklamaları

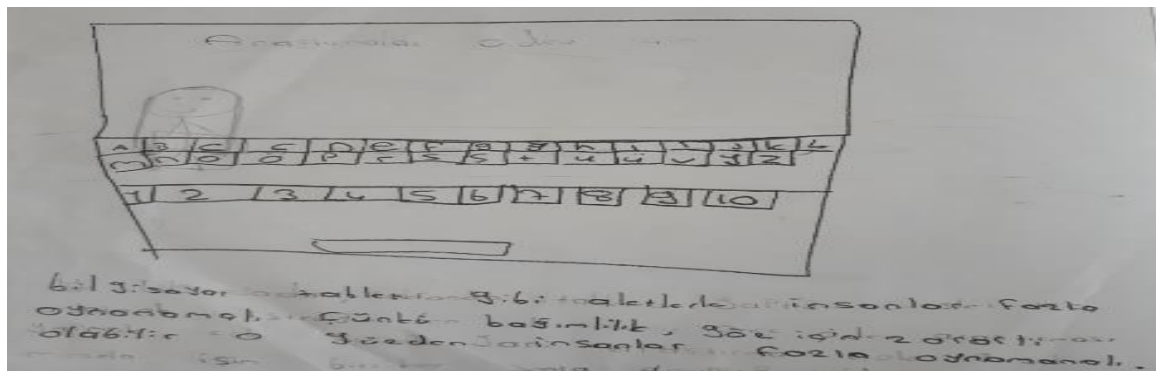
Şekil 1'de görüldüğü gibi ilkokul öğrencilerinin çizdikleri resimlerde ortaya çıkan temalar teknolojik araçlar, sosyal medya ve işletim sistemi uygulamalarıdır. Öğrenciler teknolojik araç olarak bilgisayar, akıllı telefon, televizyon ve tablet; sosyal medya uygulaması olarak "Facebook", "Instagram", "Youtube", "Whatsapp", "Gmail"; işletim sistemi uygulaması olarak "Playstore", "Chrome", galeri, fotoğraf, mesajlar, telefon simgelerini çizmiştir. Öğrencilerin çizdiği resimlerde "Instagram", "Facebook", "Twitter", "Whatsapp" ve "Youtube" gibi sosyal medya uygulamalarının simgelerinin diğer öğelere göre daha fazla yer almakta olduğu gözlemlenmiştir. Öğrencilerin çizdiği resimlere ilişkin açıklamaların analizinde ise teknolojik aletler, internetin zararları, internetin faydaları, internetin doğru kullanımı, internet ile çalışan uygulamalar temalarına ulaşılmıştır. Buna göre öğrencilerin internet ile çalışan uygulamalar, teknolojik aletler ile internetin faydaları, zararları ve doğru kullanımına ilişkin görüşler ifade ettikleri söylenebilmektedir. Öğrencilerin gerçekleştirdiği çalışmalarından bazıları aşağıda sunulmuştur.

Ö9 yaptığı resimde işletim sistemi uygulamalarının bazılarının simgelerini çizmiştir. Bunların bir kısmının sosyal medya uygulamaları olduğu görülmektedir. Ayrıca Ö9 açıklamada internette her şeye inanmamak gerektiğini belirtmiştir. Öğrencinin bazı içeriklerin öldürücü, korkutucu ve kandırmaya yönelik olabileceğini ifade ettiği görülmektedir. Bu bakımdan öğrencinin internetin doğru kullanımına ilişkin fikirlere sahip olduğu söylenebilir. Ö6 da benzer şekilde internetin doğru kullanımına ilişkin açıklamalara çizdiği resimde yer vermiştir. Bu çalışma aşağıda sunulmuştur.

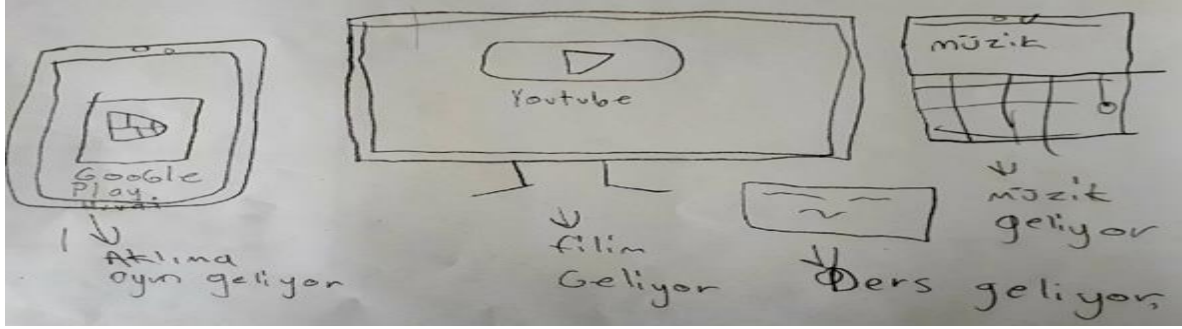

Ö6 yaptığı resimde internet erişimli TV, akıllı telefon ile sosyal medya uygulamalarından "Youtube" ve "Facebook"un simgelerini çizmiştir. Öğrenci çizdiği resme ilişkin yaptığı açıklamalarda internet kullanımının hem faydalı hem de zararlı yönlerini değerlendirmiştir. Örneğin "İnternet olunca insanlar kendilerini unutuyor ve insanlarla aramızdaki ilişkiler bozuluyor. İnsanlar tablet, telefon vb. şeylere daha az zaman harcamalı." şeklindeki ifadeleri ile internetin fazla kullanımının insan ilişkilerini olumsuz etkilediğini ve insanların internette fazla zaman harcadığını belirterek internet kullanımının olumsuz boyutuna ilişkin değerlendirmeler yapmıştır. Öğrenci, yaptığı bir diğer açıklamada "ama iyi yönleri de var. Mesela ödevimiz var yardım alabiliyoruz" şeklindeki ifadesiyle internetten ödev yaparken yararlanılabileceğini ifade etmiştir. Bu bakımdan öğrencinin internetin doğru kullanımına ilişkin fikirleri de ortaya koyduğu söylenebilmektedir.

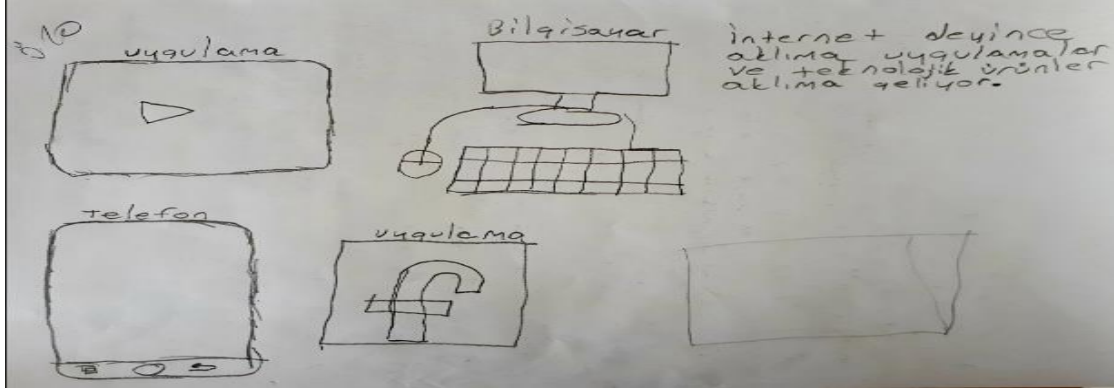

Ö7'nin bir bilgisayar çizdiği görülmektedir. Bu bakımdan internet denilince öğrencinin aklına bilgisayarın geldiği söylenebilmektedir. Öğrencinin yaptığı açıklamada ise "bilgisayar, tabletler gibi aletlerle insanlar

fazla oynamamalı, çünkü bağımlılık, göz için zararlı olabilir” gibi ifadeler kullandığı görülmektedir. Öğrencinin fazla internet kullanımının psikolojik ve fiziksel anlamda insanlara verdiği zarara ilişkin bilgi sahibi olduğu söylenebilmektedir.

Ö1 internet erişimi olan akıllı telefon, dizüstü bilgisayar ve monitör çizmiştir. Öğrencinin resme ilişkin yaptığı açıklamalarda internet denilince aklına oyun oynama, film izleme, müzik dinleme ve ders çalışma geldiğini ifade ettiği görülebilmektedir. Bu bakımdan öğrencinin günlük yaşamda internetten daha çok ders çalışma ve eğlenme (oyun oynama, film izleme, müzik dinleme) amacıyla yararlandığını söyleyebilmek mümkündür. İnternet denilince aklına teknolojik aletler gelen bir diğer öğrencinin çalışması ise şöyledir:

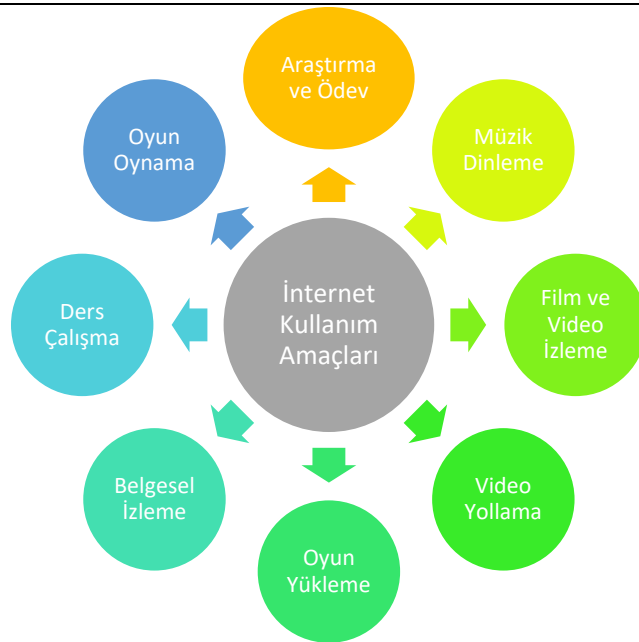
Ö10 yaptığı resimde bilgisayar ve akıllı telefon gibi internet erişimi olan cihazları çizmiştir. Yaptığı açıklamada ise internet denilince aklına “Facebook” ve “Youtube” gibi uygulamaların geldiğini belirtmiştir.

3.2. İlkokul Öğrencilerinin İnternet Kullanma Deneyimleri Nelerdir?

Araştırmanın ikinci alt problemi öğrencilerin internet kullanma deneyimlerini saptamaktır. Bu kapsamda elde edilen bulgular internetin kullanım amaçları, internetin öğrencilere olumlu katkıları, internet kullanılırken karşılaşılan olumsuzluklar, internetin doğru kullanımı ile ilgili bilgi alınan yerler ve ailenin aldığı tedbirler temaları altında toplanmıştır. Bunlara ilişkin bulgulara aşağıda yer verilmiştir.

3.2.1. İlkokul öğrencilerinin internet kullanım amaçları

Araştırmada ilkökul öğrencilerine interneti hangi amaçlarla kullandıkları sorulmuştur. Bu kapsamda elde edilen bulgular Şekil 2’de sunulmuştur.

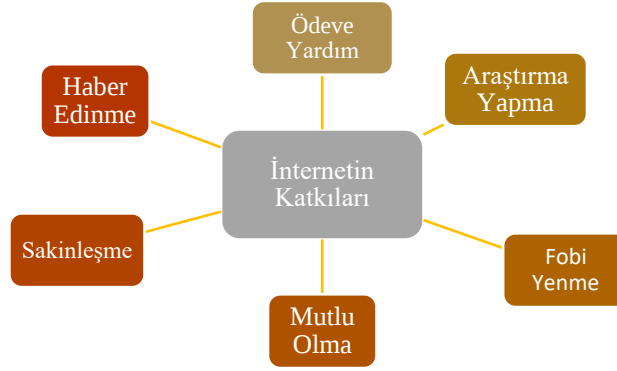

Şekil 2. İlkokul Öğrencilerinin internet kullanma amaçları.

Şekil 2 incelendiğinde ilkokul öğrencilerinin internet kullanım amaçlarının oyun oynama, araştırma-ödev yapma, müzik dinleme, film ve video izleme ve ders çalışma olduğu görülmektedir. Bunun yanında belgesel izleme, oyun yükleme ve video yollama da öğrencilerin internet kullanım amaçları arasındadır. Öğrencilerin internet kullanım amaçlarının araştırma ve ödev yapma ile eğlence odaklı olduğunu söyleyebilmek mümkündür. Örneğin Ö10 olarak kodlanan öğrenci “belgesel izliyorum, ödev yapma amacıyla kullanıyorum. Öğretmenim benim takip ettiğim “Youtube” kanalları var. Onları takip etmek amacıyla kullanıyorum” şeklinde internet kullanım amacını belirtmiştir. Öğrencilerin bazılarının internet kullanım amacı ders çalışma ve araştırma yapmanın yanında müzik dinleme ve film izlemedir. Örneğin Ö1 olarak kodlanan öğrenci “müzik dinleme, film izleme, ders çalışma ve araştırma yapmak için interneti kullanıyorum” şeklinde görüşünü ifade etmiştir. İnternetin eğlenme amacıyla kullanımında “Youtuber” takip etme ve video yollama da bulunmaktadır. Örneğin Ö2 olarak kodlanan öğrenci “Youtuber takip ediyorum ben. Ödevlerimi yapmak için kullanıyorum. Video yolluyorum, oyun oynamak ve müzik dinlemek için kullanıyorum interneti” şeklinde, internet kullanım amaçlarını belirtmiştir. Ö9 olarak kodlanan öğrenci “oyun yüklemek, oyun oynamak, müzik dinleme, film izleme ve ders çalışmak için internete giriyorum ben” şeklinde görüşlerini ifade etmiştir. Öğrencinin hem eğlenme hem de ders çalışma amacıyla interneti kullandığı görülebilmektedir.

3.2.2. İnternetin ilkokul öğrencilerine katkıları

Araştırmada öğrencilere internet kullanımının kendilerine olan katkıları sorulmuştur. Elde edilen bulgulara Şekil 3’te yer verilmiştir.

Şekil 3. İnternetin ilkökul öğrencilerine katkıları

Şekilde 3'te görüldüğü üzere internetin ilkökul öğrencilerine katkıları ödev yardım, araştırma yapma, haber edinme, fobi yenme ve sakinleşmedir. Bu durumlardan ödev yardım konusuna ilişkin Ö6 olarak kodlanan öğrenci “zorlandığım ödevleri yapabiliyorum. Matematikte işlemler için videolar izliyorum. İnternete giriyorum” gibi ifadeler kullanmıştır. Ö8 olarak kodlanan öğrenci internetin kendisine yararlarının ödev yardımının yanında araştırma yapma konusunda olduğu “ödevlerimi yapamadığım konular olabiliyor. Bunlarla ilgili araştırmalar yapabiliyorum. Konu ile ilgili videolar izliyorum. Fotoğraflara vs. bakıyorum. İnternetin bana katkıları bunlar” şeklindeki görüşlerde görülmektedir. İnternet kullanımının öğrencilere ödev yardım, araştırma yapma konularında olduğu kadar fobi yenme konusunda da yararları vardır. Ö10 olarak kodlanan öğrenci “ders çalışmama yardımcı oluyor. Bir de ben cama dokunamıyordum. Videolar izledim internette artık bu fobimi yenebildim” şeklinde konuyla ilgili görüşlerini ifade etmiştir. Ö1 olarak kodlanan öğrenci ise haber edinme, sakinleşme ve mutlu olma anlamında internetin kendisine yararlarının olduğunu “Ödev yapıyorum. Haber takip ediyorum. Müzik dinlemek beni rahatlatıyor ve mutlu oluyorum böyle. Bence internetin bana katkıları bunlar” şeklinde ifade etmiştir.

3.2.4. İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin internet kullanırken karşılaştıkları olumsuzluklar

İlkokul öğrencilerine internet kullanırken karşılaştıkları olumsuzluklar sorulmuştur. Öğrencilerin internet kullanırken karşılaştıkları olumsuzluklar Şekil 4'te sunulmuştur.

İlkokul öğrencilerinin internette karşılaştıkları olumsuzluklar

- Uygunsuz fotoğraflar
- Şiddet içeren oyunlar
- Tıklanmadan açılan bahis siteleri
- Yanlış bilgi veren siteler
- Şiddet videoları
- Yönlendirilme
- Açılan reklamlar
- Özenti oluşturan videolar
- Bağımlılık yaratan videolar
- Paralı oyun siteleri
- İçerikleri doğru olmayan videolar

Şekil 4. İlkokul öğrencilerinin internet kullanırken karşılaştıkları olumsuzluklar

Şekil 4 incelendiğinde ilkökul öğrencilerinin internet kullanırken karşılaştıkları olumsuzluklar; uygunsuz fotoğraflarla karşılaşma, şiddet içeren oyunlar, aniden ve tıklanmadan açılan bahis ve reklam siteleri,

özenti oluşturan içerikleri olan videolar, bağımlılık yaratan videolar, ücretsiz olduğu ifade edilen, ancak paralı olan oyun siteleri, yanlış bilgi içeriğine sahip siteler ve videolar ile kendine fiziksel zarar vermeyi teşvik eden videolardır. Öğrencilerin bu durumlara ilişkin ifadeleri aşağıda sunulmuştur.

Ö2 olarak kodlanan öğrenci internette uygunsuz fotoğraflarla karşılaşmasını “araştırma yaparken farklı ülkelerin özellikleri ile ilgili karşınıza saçma sapan görseller, fotoğraflar çıkıyor. Böyle çıplak kadın fotoğrafları felan” şeklinde ifade etmiştir. Ö3 olarak kodlanan öğrenci “şiddet içerikli oyunlar çokça karşıma çıkıyor bazen oynuyorum bu gibi oyunları” ifadelerini görüşmede kullanmıştır. İlkokul öğrencilerinin internet kullanırken karşılaştığı bir başka sorun tıklanmadan açılan bahis siteleri ve reklamlardır. Ö5 olarak kodlanan öğrenci duruma ilişkin “siz tıklamadığınız hâlde veya başka bir amaçla interneti kullanırken bahis siteleri ve alâkasız reklamlar aniden ekranınıza çıkıyor. Bu çok sinir bozucu oluyor araştırma yaparken” şeklinde görüşlerini belirtmiştir.

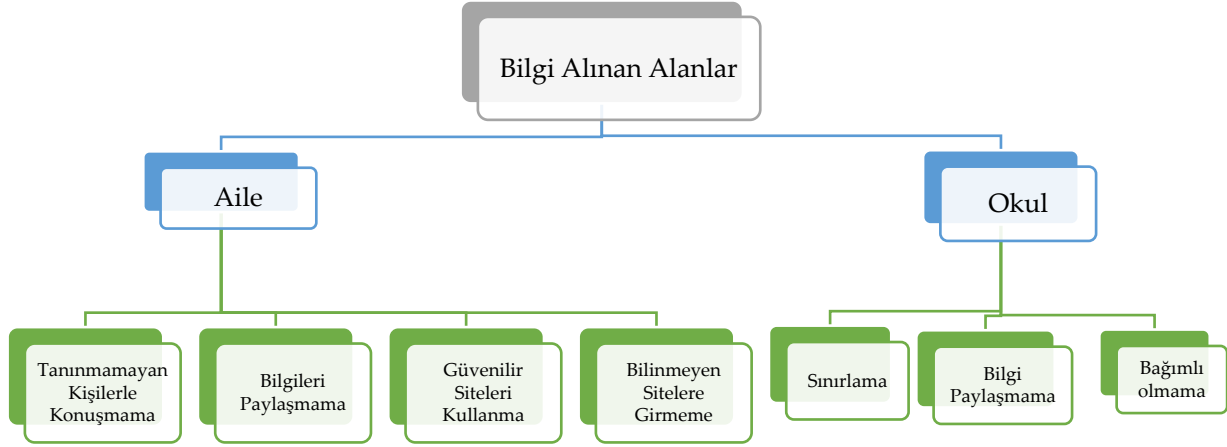
İlkokul öğrencilerinin interneti kullanırken karşılaştıkları olumsuzlukların bazıları özenti oluşturan içeriklere sahip, bağımlılık yaratan ve içerikleri yalan olan videolardır. Ö1 olarak kodlanan öğrenci “Youtube kanalları var. Bazı şeyleri çok özendiriyor ve heves ettiriyor. Ben slime maddesinin videosunu izledim. Ondan sonra böyle almak için heves ettim. Annem aldı ama boşuna aldı. Ne oyun oynanabiliyor ne başka bir şey yapılabilir. Saçma sapan bir şey. Ama almak için o kadar heves etmişim ki. Sonra onunla eğlenen insanların videoları gördüğümde dedim ya bunlar ne yapıyorlar da bu kadar eğleniyorlar hayret” şeklinde konuya ilişkin görüşlerini belirtmiştir. Bağımlılık yaratan videolar durumuna ilişkin olarak Ö10 “takip ettiğim kanal slime maddesi ile ilgili şeyler yayınlıyor. Siz buna bağımlı oluyorsunuz. Ben bir ara bağımlısı olmuşum ve internette çıkamıyordum” biçiminde görüşlerini ifade etmiştir.

İlkokul öğrencilerinin internet kullanırken karşılaştıkları sorunlardan bazılarının paralı oyun siteleri, içeriklerinde yanlış bilgilerin olduğu siteler ve kendine zarar vermeyi özendiren videolardır. Ö9 olarak kodlanan öğrenci paralı oyun sitelerine ilişkin “siteye girdiğinizde bedava oyun indirme sitesi olduğunu bilerek giriyorsun. Ama oyun indirdiğinde senden son anda para istiyor” şeklinde ifadeleri görüşmede kullanmıştır. Ö6 olarak kodlanan öğrenci yanlış bilgilere dair karşılaştığı durum hakkında “araştırma yaparken, bir şeyleri merak ettiğimizde bir siteye giriyorsunuz. Oradan bir şeyler öğreniyoruz. Aa bakıyoruz diğer sitede o konu ile ilgili değişik bilgiler yazıyor. Hangisinin doğru olduğunu şaşıyorsunuz” ifadelerini kullanmıştır. Fiziksel olarak kendine zarar vermeyi teşvik eden video içeriklerine ilişkin, Ö4 olarak kodlanan öğrenci “momo ile video izlerken birkaç kez karşılaştım. Bileğini kes felan diyor. Ben yapmadım ama kendine zarar veren çocuklar varmış” biçiminde görüşlerini yansıtmıştır.

Sürekli olarak farklı sitelere, videolara, reklamlara yönlendirilme ilkokul öğrencilerinin internet kullanırken karşılaştığı bir başka sorundur. Ö1 olarak kodlanan öğrenci görüşmede duruma dair, “sonra sürekli sizi reklamlar yönlendiriyor farklı videolara, bunlar çıktığında ben bazen sürükleniyorum. İnsan böyle ne izlediğini ne yaptığını unutuyor. Ben böyle bazen daldığım zaman gerçekten ne yapıyordum ben diye düşünüyorum” şeklinde değerlendirmeler yapmıştır.

3.2.5. İlkokul öğrencilerinin internetin doğru kullanımı ilgili bilgi aldıkları yerler

Öğrencilere internetin doğru kullanımı ile ilgili bilgi aldıkları yerler sorulmuştur. İlkokul öğrencilerinin internetin doğru kullanımı ilgili bilgi aldıkları yerler Şekil 5’te sunulmuştur.

Şekil 5. İlkokul öğrencilerinin internetin doğru kullanımı ilgili bilgi aldıkları yerler

Şekilde 5'te görüldüğü üzere ilkokul öğrencileri internetin doğru kullanımına ilişkin bilgileri aile ve okuldan aldıklarını ifade etmiştir. İlkokul öğrencileri okulda internetin doğru kullanımına ilişkin, öğretmenlerinden ve verilen seminerlerden bilgi almışlardır. Okulda öğretmenden alınan bilgilere ilişkin olarak Ö8 olarak kodlanan öğrenci “mesela öğretmenimiz bilgi verdi. Bir konu işledik. Herkese güvenmemeliyiz mesela. Bir site var siteye girdiğinizde bilgileriniz isteniyorsa hesaplarınızı kontrol ediyorlar” şeklinde görüşlerini ifade etmiştir. Ö10 ise görüşmede konuyla ilgili olarak “ öğretmenimiz Sosyal Bilgiler dersinde interneti hangi aralıklarla kullanmamız gerektiğini anlattı. Teknolojik araçları belli saatlerde kullanmamız gerektiği ve kendimizi sınırlamamız gerektiğini söyledi” şeklinde görüşlerini paylaşmıştır. Ö1 ise okulda aldığı semine ilişkin “okulda internet bağımlılığıyla ilgili seminer verdiler. Orada bazı şeyler öğrendik. İnternette çok oyun oynamak yerine arkadaşlarınızla dışarıda oynamamız gerektiğini MEB’den gelen öğretmen anlatmıştı” şeklinde görüşlerini belirtmiştir.

Öğrencilerin internetin doğru kullanımı ile ilgili olarak ailede öğrendikleri tanınmayan insanlarla konuşmama, bilgileri paylaşmama, bilinmeyen ve güvenilmeyen sitelere girmeme, güvenilir ve bilinir siteleri kullanma şeklindedir. Ö2 olarak kodlanan öğrenci “ailemde bilmediğimiz sitelere girmemem gerektiğini bana söylediler. Hiç tanımadığım insanlarla asla konuşmamam gerektiğini söylediler. Öğretmenim benim annem ve babam asla tanımadığın bilmediğin birilerine kendi bilgilerini asla verme dedi” şeklinde ailesinden internetin doğru kullanımına dair öğrendiklerini ifade etmiştir. Ö5 olarak kodlanan öğrenci ise babasından internet kullanımı ile alakalı öğrendiklerini “öğretmenim babam bana hangi siteleri kullanmam gerektiğini öğretiyor. Hangi oyun sitelerinde girebileceğimi öğretiyor. Bazı oyunları oynamama izin vermiyor” biçiminde belirtmiştir. Ö4 olarak kodlanan öğrenci ise babasından internetin doğru kullanımına dair öğrendiklerini “babam mesela internette bazı tuzaklarla ilgili konuştu benle. Örneğin internette birileri senden bilgiler istediğinde verme dedi” biçiminde ifade etmiştir.

3.2.6. İnternetin doğru kullanımı ile ilgili ailenin aldığı tedbirler

Öğrencilere internet kullanımı ile ilgili ailelerin aldıkları tedbirler sorulmuştur. İnternetin doğru kullanımına dair ailenin aldığı tedbirler Şekil 6’da sunulmuştur.

Şekil 6. İnternetin doğru kullanımı ile ilgili ailenin aldığı tedbirler

Şekil 6 incelendiğinde ilkökul öğrencileri internet kullanırken ailelerin aldıkları tedbirlerin program kullanma, kural koyma, takip etme, uyarma, tavsiye, kontrol etme, şifreleme yapma, ödül-cezadan yararlanma ve yetişkin gözetiminde kullandırma olduğu gözlemlenmektedir. Ö8 olarak kodlanan öğrenci ailesinin internet kullanımı için aldığı tedbire ilişkin “benim sosyal medya hesaplarım yok. Bir de ailem bir program kullanıyor. Bu sayede benim hangi sitelere girdiğimi takip ediyor” ifadelerini görüşmede kullanmıştır. Aileden bir yetişkinin gözetiminde internet kullanımı sağlamak bir başka tedbirdir. Ö10 olarak kodlanan öğrenci “ben bir defa kandırıldım. Love suprise hayranıydım sürpriz istedim. Ama bana sahte bir sürpriz geldi. Annem ve halam tedbir aldı. Artık onların yanında giriyorum internete” şeklinde duruma ilişkin görüşlerini belirtmiştir. Ailelerin kural koyma, ödül- cezadan yararlanma ve şifreleme yapma tedbirleri hakkında Ö1 olarak kodlanan öğrenci görüşmede “annem süre sınırı koyuyor. Yasak ve kurallar koyuyor. Bazen ödül ve ceza veriyor bana. Bir de zaten şifreleme yapmış her siteye giremiyorum ben” ifadelerini kullanmıştır. Ailelerin çocuklarını doğru internet kullanımı konusunda uyardıkları ve tavsiyede bulundukları da görülebilmektedir. Uyarma hakkında Ö6 olarak kodlanan öğrenci “uyarı yapıyor anne ve babam. Ayrıca fazla kullanmama izin vermiyorlar” şeklinde durumu ifade etmiştir. Ö7 olarak kodlanan öğrenci ise “ailem güvenli olamayan sitelere girmemem ve bağımlı olmam için bana tavsiyede bulunuyor” şeklinde duruma ilişkin ifadeler kullanarak ailesinden internetin doğru kullanımı konusunda tavsiyeler aldığını belirtmiştir. Yine tavsiye ile ilgili, Ö6 olarak kodlanan öğrenci “ailem oyun oyna ama iyi oyunlar oyna kendini geliştir diyor. Mesela kelime oyunu gibi” şeklinde ifadeleri görüşmede kullanmıştır.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırmada ilkökul öğrencilerinin internet ile ilgili resimlerinde üç ayrı tema belirlenmiştir. Bu temalar teknolojik araçlar, sosyal medya ve işletim sistemi uygulamalarının simgeleridir. Teknolojik araçlar teması altında öğrencilerin bilgisayar, akıllı telefon, tablet ve televizyon çizdikleri saptanmıştır. Sosyal medya uygulaması ve işletim sistemi uygulamaları temaları altında öğrencilerin sosyal medya uygulamaları olan “Facebook”, “Whatsapp”, “İnstagram”, “Youtube” ve “Gmail” simgelerini; işletim sistemi simgeleri teması altında ise playstore, chrome, galeri, fotoğraf, mesajlar, telefon simgelerini çizdiği saptanmıştır. Güney (2020) beşinci sınıf öğrencilerinin %86’sının, Okumuş (2018) ortaokul öğrencilerinin %85’inin sosyal medya kullandığını saptamıştır. Yine Tuğlu (2017) araştırmasında ortaokul öğrencilerinin %76’sının günde en az

bir kere veya daha fazla sosyal medya hesaplarına girdiğini tespit etmiştir. Ayrıca yine Güney'in (2020) çalışmasında öğrencilerin internet kullanım zamanlarının üçte birini sosyal medya kullanmaya ayırdığını görülmektedir. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin sosyal medya platformlarını sıklıkla kullandıkları ve internette geçirdikleri zamanın önemli bir bölümünü buna ayırdıkları görülmektedir. Bu bakımdan öğrencilerin internete ilişkin algılarını, sıklıkla kullandıkları ve vakit geçirdikleri sosyal medya platformlarının şekillendirmesi, olağan bir durum olarak ele alınabilir.

Öğrencilerin çizdiği resimlere ilişkin açıklamalarında ise internet ile çalışan teknolojik araçlara, internetin faydaları, zararları ve doğru kullanımına ilişkin görüşler ifade ettikleri saptanmıştır. Öğrencilerin internet ile ilgili yaptıkları çizimlerde çeşitli uygulamaların simgelerine ve araçlara yer verdiği görülürken, açıklamalarda ise internete dair birçok duruma odaklandığı göze çarpmaktadır. Bu durum Ersoy ve Türkkın (2010) tarafından gerçekleştirilen araştırmada da gözlemlenmiştir. Araştırmacılar bunu, resimle anlatımın daha sınırlı bir anlatım yöntemi olmasına ve öğrencilerin gelişim dönemlerine bağlamıştır. Ayrıca araştırmada dikkate değer bir başka bulgu öğrencilerin internet kullanımının faydalarına, zararlarına ve internetin doğru kullanımına ilişkin açıklamalar yapmasıdır. Bu bağlamda araştırmaya katılan öğrencilerin önemli bir bölümünün internet algısını sosyal medyanın şekillendirdiği görülürken yapılan açıklamalarda internetin doğru kullanımına, internetin zararlı yönlerine vurgu yapmaları önemli bir durum olarak değerlendirilmiştir. Bu durum öğrencilerin internetin doğru kullanımı hakkında deneyimlerinin varlığına işaret etmektedir. Ayrıca öğrencilerin internetten doğru bir şekilde yararlanmaya çalıştıklarını bizlere göstermektedir.

Çalışmaya göre öğrencilerin internet kullanım amaçlarının araştırma ve ödev yapma ile eğlence odaklı olduğunu söyleyebilmek mümkündür. Bu kapsamda ilkökul öğrencilerinin interneti oyun oynama, araştırma- ödev yapma, müzik dinleme, film ve video izleme, belgesel izleme, oyun yükleme, video yollama ve ders çalışma amacıyla kullandıkları saptanmıştır. Avrupa Çevrim İçi Çocuklar Projesi'nin Türkiye ile ilgili bulgularında da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Bu kapsamda öğrencilerin okul ile alakalı işlerinin yanı sıra oyun oynama, haber takip etme, video klip izleme, müzik ya da film indirme, akranlar ile sosyal ağlarda paylaşımda bulunma amacıyla interneti kullandıkları görülmektedir (Eukidsonline, 2010). Farklı çalışmalarda elde edilen sonuçların da benzer olduğu görülmektedir. Bu çalışmalarda öğrencilerin müzik dinlemek, film izlemek, gezinmek, e-posta göndermek, bilgiye ulaşmak, oyun oynamak, haberleşmek ve haber edinmek gibi amaçlarla internet kullandığı görülmüştür (Madell ve Muncer, 2004; Sakarya, Tercan ve Çoklar, 2011).

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre ilkökul öğrencilerinin internetin kendilerine katkılarını ödevde yardım, araştırma yapma, haber edinme, fobi yenme ve sakinleşme şeklinde ifade ettikleri saptanmıştır. Colwell ve Kato (2003) ile Kubey, Lavin ve Barrows (2001) internetin çocuklar ve gençlerin kişisel gelişimini bilgiye ulaşma, araştırma yapma, problem çözme gibi yönlerden desteklediğini belirtmektedir. Çalık ve Çınar (2009) ile Ayas ve Horzum'a (2013) göre istenen bilgiye zamanında ve kolayca ulaşabilme internet kullanımının bireylere sağladığı olumlu katkılardan biridir. Ersoy ve Türkkın (2010) ilkökul öğrencilerinin bilgiye kolayca ve zamanında ulaşabilmeye olanak sağladığı için internet kullanmayı kitap ve ansiklopedilerden araştırma yapmaya tercih ettiklerini saptamıştır. Öğrencilerin fobi yenme ve sakinleşme amacıyla interneti kullanmaları ise yeni bir durum olarak ele alınabilir. Bu bakımdan 2000'li yılların başından günümüze kadar interneti kullanma amaçları ve bunun sonucu elde edilen deneyimlerin farklılaştığını ifade etmek mümkündür.

Araştırma bulgularına göre ilkökul öğrencilerinin internet kullanırken karşılaştıkları olumsuzluklar; uygunsuz fotoğraflarla karşılaşma, şiddet içeren oyunlar, aniden ve tıklanmadan açılan bahis ve reklam siteleri, özentili oluşturan videolar, bağımlılık yaratan videolar, ücretsiz olduğu ifade edilen, ancak paralı olan oyun siteleri, yanlış bilgi içeriğine sahip siteler ve videolar ile kendine fiziksel zarar vermeyi teşvik eden videolardır. Poftak (2002) ve Magid (2003) çocukların internet kullanırken uygunsuz cinsel içerik ile karşılaşabileceğini belirtmektedir. Tuncer (2000) ise çocukların "Web" sayfalarını gezerken uyuşturucu, bomba ve silah yapımı ile hırsızlık yolları içeren sitelerle karşılaşmasının mümkün olduğunu ifade

etmektedir. Çocuklar aynı zamanda tıklanmadan açılan bahis sitesi ve reklam ile internet kullanırken karşılaşabilmektedir. Bunun yanı sıra bazı videolarda yapılan reklamların özentisi oluşturduğunu ve reklamı yapılan ürünleri almak istediklerini belirtmektedir. Ergüney (2017) internet içeriklerinin, çocukların tercihini etkileyerek ebeveynlerin tüketim kararlarını değiştirdiğini belirtmektedir. Valcke vd. (2011) bu durumu internet kullanımı açısından önemli bir risk faktörü olarak değerlendirmektedir. Uluslararası Telekomünikasyon Birliği (2009) de çocukların yeterli deneyim ve yeterliliğe sahip olmamasının onları reklam ve çevrim içi dolandırıcılığa karşı savunmasız kıldığını ifade etmektedir.

Çalışmada ilkökul öğrencilerinin internetin doğru kullanımına dair bilgileri okul ve aileden elde ettikleri görülmektedir. İlkokul öğrencileri okulda öğretmenlerden ve gerçekleştirilen seminerlerden internetin doğru kullanımı hakkında bilgiler almıştır. Ailede ise öğrencilerin tanınmayan insanlarla konuşmama, bilgileri paylaşmama, bilinmeyen ve güvenilmeyen sitelere girmeme, güvenilir ve bilinir siteleri kullanmayı öğrendikleri saptanmıştır. Öğrencilerin internetin doğru kullanımı konusunda okuldan ve öğretmenlerinden bilgi almaları önemlidir. Kaşıkçı vd. (2014) tarafından yapılan araştırmada öğretmenlerin internet kullanımı konusunda öğrenciler için önemli bir bilgi kaynağı olduğunu ve onların internetin güvenli kullanımı konusunda bilgi verdiklerini tespit etmiştir. Berson, Berson ve Berson (2002) çevrim içi riskler konusunda öğretmen bilgilendirmesinin öğrencilerin riskli davranış gösterme eğilimini azalttığını ifade etmektedir. Aktay ve Güvey Aktay (2015) sınıf öğretmenlerinin ise internetin yarar ve zararları konusunda öğretimsel etkinliklere yer verdiğini tespit etmiştir. Bu bağlamda ailenin ve okulun çocuğun interneti doğru kullanma konusunda önemli roller üstlendiği ifade edilebilmektedir.

Çalışmada ailenin internet kullanımı ile ilgili tedbirlerinin program kullanma, kural koyma, takip etme, uyarma, tavsiye, kontrol etme, şifreleme yapma, ödül- cezadan yararlanma ve yetişkin gözetiminde kullandırma olduğu tespit edilmiştir. Wang, Bianchi ve Raley (2005) ailelerin internet kullanımı konusunda çocuklarını gözlem altına alarak süreci kontrol etmelerinin gerektiğini belirtmektedir. Eastin, Greenberg ve Hofschire (2006) ise ailelerin internet gibi araçların kullanımı ve internet erişimiyle ulaşılacak içeriğin niteliği konusunda çocuklarını yönlendirmelerini ve buna yönelik önlemler almalarını önermektedir. Diğer taraftan Mascheroni ve Ólafsson'un (2014) internet kullanımında ailenin desteğini dört boyutta ele aldığı görülmektedir. Bunlar internet kullanırken aktif destek, internet güvenliğinde aktif destek, kısıtlayıcı destek ve teknik kısıtlayıcı destektir. Bu kapsamda araştırmaya katılan ilkökul öğrencilerinin ailelerinin kimisi çocuklarına internet kullanımında aktif destek verirken, kimileri kısıtlayıcı destek ve teknik kısıtlayıcı destek sunmaktadır. Bu sonuç ile Arslan vd. (2014) tarafından yapılan araştırmada ailelerin önlem alma durumlarının çok zayıf olduğunun saptandığı bulgu arasında zıtlığın olduğu görülmektedir. Çünkü artık ailelerin internet kullanımı konusunda eskiye nazaran daha güçlü önlemler alabildikleri çalışmada tespit edilmiştir. Bu durum interneti yaygınlaşması ve her yaştan bireylerin kullanım konusunda deneyim kazanması ile açıklanabilir.

Çalışmada öğrencilerin internet algılarını daha çok sosyal medya ve akıllı telefon uygulamalarının şekillendirmesi olumsuz olarak değerlendirilebilecek bir durum olarak görülse de yapılan açıklamalarda öğrencilerin internetin doğru kullanımına, yararlarına ve zararlarına odaklanmaları internetin doğru kullanımı açısından olumlu bir durumdur. Yine öğrencilerin internet kullanım amaçlarının odağında eğlence ile birlikte araştırma ve ödev yapmanın bulunması, internetin kendilerine olan faydalarını ifade ederken araştırma ve bilgiye ulaşma konularını vurgulamaları olumlu olarak değerlendirilebilecek bir başka bulgudur. Öğrencilerin internet kullanırken birçok problemle karşılaşmaları ise üzerine düşünülmesi gereken bir problemdir. Öğrencilerin internetin doğru kullanımı ile ilgili olarak ailelerinden ve okuldan öğrendiklerinin olması, ailelerin bir takım tedbirler alması da internetin doğru kullanımı konusunda önemli bir takım gelişmelerin yaşandığını ortaya koymaktadır. Ayrıca sosyal medya platformlarının ilkökul öğrencilerinin internet algısını şekillendirebilecek güce sahip olduğu görülmektedir. Gerek Hayat Bilgisi (MEB, 2018) gerekse Sosyal Bilgiler (MEB, 2018) dersi öğretim programlarında sosyal ağların kullanımı ve bu ağlar kullanılarak iletişim kurulması dijital yetkinlikler bağlamında beceri düzeyinde desteklenmekte, öğrenciler teknolojik araçları kullanırken internet bağımlılığına neden olacak kullanımın önüne geçilmeye çalışılmaktadır. Bu bakımdan sosyal medya

platformlarının ve akıllı telefon uygulamalarının ilkokul öğrencileri için eğitsel içerik yönünden zenginleştirilmesi ve söz konusu kazanımlarla ilgili öğrenme içerikleri hazırlanırken bu bulguların dikkate alınması önemli görülmektedir. Bunun yanında ne kadar tedbir alınırsa alınsın internet kullanırken bir takım uygunsuz içerikle karşılaşılabilceği unutulmamalıdır. Bu kapsamda ilkokul Hayat Bilgisi ve Sosyal bilgiler dersinin çeşitli öğrenme alanlarındaki kazanımları ile ilgili içerik oluştururken uzmanlar, öğrenme yaşantıları oluştururken sınıf öğretmenleri bu durumu dikkate alarak çalışmalarını gerçekleştirmelidir. Tüm bunların yanında aile, akran ve okul ile birlikte kanun yapıcılar ve teknoloji geliştiriciler öğrencilerin bilinçli internet kullanıcısı olabilmeleri için birlikte çalışmalıdır.

Araştırmada ilkokul öğrencilerinin internet algıları ve kullanım deneyimleri araştırılmıştır. Çalışma grubunun ilkokul öğrencilerinden seçilmesi araştırmanın sınırlılığı olarak değerlendirilebilir. Bu bağlamda farklı öğrenim seviyelerinde öğrencilerin internet algısı ve kullanım deneyimleri araştırılabilir. Bunun yanı sıra ilkokul öğrencilerinin internet kullanırken karşılaştıkları problemlerle başa çıkma stratejilerinin belirlenmesine ilişkin çalışmalar yapılabilir.

Kaynakça/Reference

- Aftab, P. 2000. *The parent's guide to protecting your children in cyberspace*. New York: McGraw-Hill.
- Akbulut, M. G., & Saban, A. (2015). İlköğretim birinci kademe öğrencilerinin şiddetle ilgili algılarının çizdikleri resimler aracılığıyla incelenmesi. *Turkish Journal of Education*, 1(1), 21-37. <https://doi.org/10.19128/turje.181040>
- Aktay, S. ve Güven Aktay, E. (2015). İlkokullarda teknoloji eğitimi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(19), 17-44. <https://doi.org/10.14520/adyusbd.55299>
- Arslan, E., Bütün, P., Doğan, M., Dağ, H., Serdarzade, C., & Arica, V. (2014). Çocukluk çağında bilgisayar ve internet kullanımı. *İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hastanesi Dergisi*, 4(3), 195-201. doi:10.5222/buchd.2014.195
- Arıcı Tüzün, B. (2006). Resim, psikoloji ve çocuğun dünyasında resim. *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sanat Dergisi*, 10, 15-22.
- Arnas, Y. A. (2005). 3-18 yaş grubu çocuk ve gençlerin interaktif iletişim araçlarını kullanma alışkanlıklarının değerlendirilmesi. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 4(4), 59-66.
- Aslanidou, S. ve Menexes, G. (2008). Youth and the internet: Uses and practices in the home. *Computers & Education*, 51(3), 1375-1391. doi: 10.1016/j.compedu.2007.12.003
- Ayas, T., & Horzum, M. B. (2016). İlköğretim öğrencilerinin internet bağımlılığı ve aile internet tutumu. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 4(39), 56-57.
- Aykaç, N. (2012). İlköğretim öğrencilerinin resimlerinde öğretmen ve öğrenme süreci algısı. *Eğitim ve Bilim*, 37(164), 298- 315.
- Belet, Ş. D. ve Türkkan, B. (2007, Nisan). İlköğretim öğrencilerinin yazılı anlatım ve resimsel ifadelerinde algı ve gözlemlerini ifade biçimleri (Avrupa Birliği örneği). VI. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu, Türkiye
- Berson, I. R., Berson, M. J. ve Berson, J. M. (2002). Emerging risks of violence in the digital age: Lessons for educators from an online study of adolescent girls in the United States. *Journal of School Violence*, 1(2), 51-71.
- Bozkurt, H. (2011). *İnternet kötüye kullanımı olan çocuklarda psikiyatrik eş tanılar*. [Tıpta uzmanlık tezi, İstanbul Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Buldu, M. (2006). Young children's perceptions of scientists: A preliminary study. *Educational Research*, 48(1), 121-132. <https://doi.org/10.1080/00131880500498602>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E. ve Demirel, F. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (4. Baskı). Pegem Akademi.
- Caplan, S.E. (2002) Problematic İnternet use and psychosocial well-being: Development of a theory-based cognitive-behavioral measurement instrument. *Computers in Human Behavior*. 18(5), 553-575. [https://doi.org/10.1016/S0747-5632\(02\)00004-3](https://doi.org/10.1016/S0747-5632(02)00004-3)
- Chang, C. (2010). Internet safety survey: Who will protect the children. *Berkeley Technology Law Journal*, 25(1), 501 – 527.
- Colwell, J., & Kato, M. (2003). Investigation of the relationship between social isolation, self-esteem, aggression and computer game play in Japanese adolescents. *Asian Journal of Social Psychology*, 6(2), 149-158 DOI: [10.1111/1467-839X.t01-1-00017](https://doi.org/10.1111/1467-839X.t01-1-00017).
- Creswell, J. W. (2005). *Educational research: Planning, conducting and evaluating quantitative and qualitative research* (2.ed.). New Jersey: Pearson Education.
- Çalık, D. ve Çınar, P. Ö. (2009 Aralık 12-13). Geçmişten günümüze bilgi yaklaşımları: bilgi toplumu ve internet. XIV. Türkiye'de İnternet Konferansı, Türkiye.
- Dağlıoğlu, H. E., Çalışandemir, F., Alemdar, M., & Bencik Kangal, S. (2010). Examination of humans figure drawings by gifted and normally developed children at preschool period. *Elementary Education Online*, 9(1), 31-43.

- DeBell, M., & Chapman, C. (2006). Computer and Internet use by students in 2003. Washington, DC: National Center for Education Statistics.
- Doğruer, N., Meneviş, İ., & Ramadan, E. (2010, November). Öğretmen adaylarının internet kullanımı. International Conference on New Trends in Education and Their Implications, Turkey .
- Dönmez, O. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının çocukların karşılaştığı çevrim içi risklere yönelik algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi [Doktora tezi, Anadolu Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Duerager, A. ve Livingstone, S. (2012) How can parents support children's internet safety? <http://eprints.lse.ac.uk/42872/1/How%20can%20parents%20support%20children%E2%80%99s%20internet%20safety%28lsero%29.pdf>
- Eastin, M. S., Greenberg, B. S., & Hofschire, L. (2006). Parenting the internet. *Journal of Communication*, 56(3), 486-504. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2006.00297.x>
- Ergüney, M. (2017). İnternetin okul öncesi dönemdeki çocuklar üzerindeki etkileri hakkında bir araştırma. *Ullakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(17), 1917-1938. DOI: [10.7816/ullakbilge-05-17-10](https://doi.org/10.7816/ullakbilge-05-17-10)
- Ersoy, A., & Türkkan, B. (2009). Perceptions about Internet in elementary school children's drawings. *Elementary Education Online*, 8(1), 57-73.
- EU Kids Online II Türkiye (2010). Avrupa çevrim içi çocuklar araştırma projesi Türkiye sonuçları. <http://eukidsonline.metu.edu.tr/>
- Gasser, U., Maclay, C. M. ve Palfrey, J. G. (2010). *Working towards a deeper understanding of digital safety for children and young people in developing nations*. Cambridge, MA: BerkmanCenter for Internet & Society
- Griffiths, M. (1999). Internet addiction: Fact or fiction? *The Psychologist*, 12(5), 246-250.
- Gültutan, Ş. Y. (2007). İlköğretim 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin internet kullanma alışkanlıkları [Doktora Tezi], Ankara Üniversitesi.
- Güneş, S., (2008). *İnternet kullanımı ve aile araştırması*. Ankara: T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü.
- Güney, Z. (2020). Çocukların sosyal medya kullanımı üzerine bir araştırma. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 11(1), 188-199.
- International Telecommunications Union (2009). *Guidelines for policy makers of child online protection*. <https://www.itu.int/en/cop/Documents/guidelines-policy%20makers-e.pdf>
- İçel K. (1998). *Kitle haberleşme hukuku*, Beta Yayınları.
- Kaşıkcı, D. N., Çağıltay, K., Karakuş, T., Kurşun, E. ve Ogan, C. (2014). Türkiye ve avrupa'daki çocukların internet alışkanlıkları ve güvenli internet kullanımı. *Eğitim ve Bilim*, 39(171), 230 – 243.
- Kearney, P. (2007). Cognitive assessment of game-based learning. *British Journal of Educational Technology*, 38(3), 529-531. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8535.2007.00718.x>
- Kırık, A.M. (2014). Aile ve çocuk ilişkisinde internetin yeri: Nitel bir araştırma. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 337-347.
- Kubey, R. W., Lavin, M. J., & Barrows, J. R. (2001). Internet use and collegiate academic performance decrements: Early findings. *Journal of communication*, 51(2), 366-382. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1460-2466.2001.tb02885.x>
- Kuzu A, Odabaşı F, Erişti SD, Kabakçı I, Kurt AA, Akbulut Y, Dursun Ö, Kıyıcı M, Şendağ S. (2008). *İnternet kullanımı ve aile*. Ankara: T. C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Bilim Serisi, Yayın No: 133.
- Leonard, M. (2006). Children's drawings as a methodological tool: Reflections on the develop plus system in northern Ireland. *Irish Journal of Sociology*, 15(2), 52-66. <https://doi.org/10.1177/079160350601500204>
- Leung, L., & Lee, P. S. (2012). The influences of information literacy, internet addiction and parenting styles on internet risks. *New media & society*, 14(1), 117-136. DOI: [10.1177/1461444811410406](https://doi.org/10.1177/1461444811410406)
- Liamputtong, P. (2009). Qualitative data analysis: Conceptual and practical considerations. *Health Promotion Journal of Australia*, 20(2), 133-139. <https://doi.org/10.1071/HE09133>

- Livingstone, S., Davidson, J., Bryce, J., Hargrave, A. M. ve Grove-Hills, J. (2012) *Children's online activities: risks and safety: The UK evidence base*. https://eprints.kingston.ac.uk/id/eprint/23635/1/UKCCIS_Report_19_6_12.pdf
- Livingstone, S., and Helsper, E. J. (2008) Parental mediation and children's Internet use. *Journal of Broadcasting and Electronic Media*, 52(4), 581-599. DOI:[10.1080/08838150802437396](https://doi.org/10.1080/08838150802437396)
- Madell, D., & Muncer, S. (2004). Gender differences in the use of the internet by English secondary school children. *Social Psychology of Education*, 7(2), 229-251.
- Magid, L. (2008). *Child safety on the information highway*. http://safekids.com/pdfs/childsafety_info_highway.pdf
- Malchiodi, C. A. (2005). *Çocukların resimlerini anlamak*. (Çev. Yurtbay, T.) Epsilon Yayıncılık.
- Mascheroni, G., & Ólafsson, K. (2014). *Net children go mobile: Cross-national comparisons*. https://www.academia.edu/13743900/Net_Children_Go_Mobile_Cross_national_comparisons_Report_D3_3
- MEB (2018). 4-7. *Sınıf sosyal bilgiler programı*, Ankara: MEB Yayınları.
- MEB (2018). 1-3. *Hayat bilgisi programı*, Ankara: MEB Yayınları.
- Mestçi, A. (2005). *Türkiyede internet raporu: 2005*. <https://ab.org.tr/ab06/bildiri/42.pdf>
- Miles, M. B. ve Huberman, A.M. (1994). *An expand sourcebook: Qualitative data analysis*. USA: Sage Publication.
- Moseley, C., Perrotta, B. D., & Utley, J. (2010). The Drawan-Environment Test Rubric (DAET-R): Exploring preservice teachers' mental models of the environment. *Environmental Education Research*, 16(2), 189-208. <https://doi.org/10.1080/13504620903548674>
- OECD (2011). *The protection of children online: Risks faced by children online and policies to protect them*. <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/5kgcjf71pl28-en.pdf?expires=1611394679&id=id&accname=guest&checksum=85BADCC491B40EC595322E9DB670A397>
- Okumuş, V. (2018). *Çocukların sosyal medya kullanımları ile ebeveyn tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Oktik, N. (2013 Kasım 14- 15). *Sosyal kontrol, çocuk ve internet*. 1. Türkiye Çocuk ve Medya Kongresi, Türkiye
- Orhan, F. & Akkoyunlu, B. (2004). İlköğretim öğrencilerinin internet kullanımları üzerine bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(26), 107-116.
- Özsoy, S. (2012). Is the earth flat or round? Primary school children's understandings of the planet earth: The case of Turkish children. *International Electronic Journal of Elementary Education*, 4(2), 407-415.
- Özsoy, S., & Ahi, B. (2014). İlkokul öğrencilerinin geleceğe yönelik çevre algılarının çizdikleri resimler aracılığı ile belirlenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(4), 1557-1582.
- Özden, M., & Yılmaz, F. (2008, May). 4-5. *Sınıflar ilköğretim programının internet kullanımına etkisinin aile görüşlerine göre değerlendirilmesi*. 8. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Kogresi. Türkiye
- Patton, M., C. (2002). *Qualitative method and evaluation methods*. Sage Publication, Thousand Oaks: California.
- Picker, S. H. & Berry, J. S. (2000). Investigating pupils' images of mathematicians, *Educational Studies in Mathematics*, 43(1), 69-94.
- Piperno, F., Di Biassi, S., & Levi, G. (2007). Evaluation of family drawings of physically and sexually abused children. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 16(6), 389-397. <https://doi.org/10.1007/s00787-007-0611-6>
- Poftak, A. (2002). Net-wise teens: Safety, ethics, and innovations. *Technology & Learning*, 22(1), 36-45.
- Riley, J. & Van Rooy, W. (2007). Perceptions about health in primary school children. *Teaching Science*, 53(4), 32-35.
- Sadık, F., Çakan, H. & Artut, K. (2011). Çocuk resimlerine yansıyan çevre sorunlarının sosyo-ekonomik farklılıklara göre analizi. *İlköğretim Online*, 10(3), 1066-1080.
- Sakarya, S., Tercan, İ. ve Çoklar, A. N. (2011). İlköğretim öğrencilerinin interneti ve arama motorlarını kullanma durumları. *Journal of New World Sciences Academy*, 7(1), 348-354.

- Shields, M. K., & Behrman, R. E. (2000). Children and computer technology: Analysis and recommendations. *The Future of Children*, 10(2), 4-30.
- Subrahmanyam, K. (2009). Developmental implications of children's virtual worlds. *Washington and Lee Law Review*, 66(3), 1065-1083.
- Subrahmanyam, K., Kraut, R., Greenfield, P. ve Gross, E. (2000). The impact of home computer use on children's activities and development. *The Future of Children*, 10(2), 123-144.
- Sözer, B. (2002). *Elektronik sözleşmeler*. BETA Basım Yayım Dağıtım.
- Terkan, N., & Taylan, A. (2010, Nisan). *İnternet ve çocukların korunması: Ebeveyn kontrolü*. 2. Uluslararası Yeni İletişim Ortamları ve Etkileşim Konferansı, Türkiye..
- Tuğlu, B. (2017). *Ortaokul öğrencilerinin sosyal medyayı kullanım amaçları ve sosyal medya kullanımlarına ilişkin tutumları*. [Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Tuncer, N. (2000). Çocuk ve internet kullanımı. *Türk Kütüphaneciliği*, 14(2), 205-212.
- Turgut, Y. E. (2016). *Çocukların mobil internet deneyimleri: kullanım, risk faktörleri ve risklerle başa çıkma stratejilerinin incelenmesi* [Doktora tezi, Atatürk Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Türkmen, H. (2008). Turkish primary students' perceptions about scientist and what factors affecting the image of the scientists. *Eurasia Journal of Mathematics, Science & Technology Education*, 4(1), 55-61.
- Valcke, M., Bonte, S., De Wever, B. ve Rots, I. (2010). Internet parenting styles and the impact on Internet use of primary school children. *Computers & Education*, 55(2), 454-464. [doi: 10.1016/j.compedu.2010.02.009](https://doi.org/10.1016/j.compedu.2010.02.009)
- Wang, R., Bianchi, S. M., & Raley, S. B. (2005). Teenagers' Internet use and family rules: A research note. *Journal of Marriage and Family*, 67(5), 1249-1258. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2005.00214.x>
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (8. Baskı.). Seçkin Yayıncılık.
- Youth Protection Roundtable (2009, September). *Youth protection roundtable Toolkit*. http://www.digitale-chancen.de/transfer/assets/final_YPRT_Toolkit.pdf

EXTENDED ABSTRACT

1. INTRODUCTION

The Internet is used by children as well thanks to the opportunities it provides. It functions as an extensive resource for individuals to access information and have fun. When the Internet is used correctly and effectively by children, it provides serious advantages in terms of time and energy. Students often use the Internet for their homework and leisure activities.

This study aimed to determine the Internet perceptions and use of primary school children. Answers to the following questions were sought in the study:

1. What are primary school students' perceptions of the internet?
2. What are the experiences of primary school students in using the internet?

2. METHOD

The study used the phenomenology design which tries to reveal the experiences of individuals regarding a phenomenon and the meanings attributed to it (Patton, 2002; Yıldırım & Şimşek, 2011). Drawing pictures is used in phenomenology studies. Malchiodi (2005) states that the focus of using paintings in phenomenology is understanding the meanings individuals attribute to the phenomenon, the context in which the meanings are formed, and the worldview of the people that draw the pictures.

Working Group

The study group was determined using the typical case sampling method. 10 4th graders participated in the study. 5 were male and 5 were female. The financial income of the students' families was between 2000 and 4500 Turkish Liras. Their places of residence were in medium-income neighborhoods. All participants had computers and internet connections in their homes.

Data Collection Tools

In the study, the pictures drawn by the students and semi-structured interviews were used as the data collection tools.

Data Analysis

Document analysis was used in the analysis of the pictures drawn by the students and the explanations written by them regarding the pictures. In analyzing the data, those written statements were taken as the basis. The thematic analysis technique was used to analyze the data obtained from the semi-structured interviews.

3. FINDINGS, DISCUSSION, AND RESULTS

Three different themes were determined in the pictures made by the participants about the Internet: technological tools, social media, and smartphone applications. The students drew computers, smartphones, tablets, and televisions under the theme of technological tools. Under the social media and smartphone application themes, the students drew the icons of social media applications such as Facebook, Whatsapp, Instagram, Youtube, and Gmail; under the theme of operating system icons, they drew Playstore, Chrome, Gallery, photo, message, and phone icons. In their written explanations, the students expressed their opinions about the technological tools to access the Internet, the benefits, the harmful effects, and its correct use.

The students' purposes for using the Internet were doing research, doing homework assignments, and entertainment. The students reported that they also encountered inappropriate photos, violent games, betting sites and advertisements that popped up suddenly without clicking, videos that created addiction,

game sites that claimed to be free but were paid, content that gave false information, and websites and videos that encouraged physical harm.

It was seen that primary school students obtained information about the correct use of the Internet from their schools and families. The measures taken by families were using protective software, setting rules, monitoring the children's use of the medium, giving advice, using rewards and punishment, and supervision.

The students' perception of the Internet was mostly shaped by social media and smartphone applications. The students tended to focus on the correct use, benefits, and harms of the internet in their statements. It was also found that social media platforms had the power to shape the perceptions of the students. Measures should be taken to prevent students from becoming addicted to the Internet. It is important to enrich social media platforms and smartphone applications in terms of educational content for primary school students and to take into consideration the findings of this study while preparing learning content related to these gains.

ARAŞTIRMANIN ETİK İZNİ

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması gerektiği belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Dicle Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu Başkanlığı

Etik değerlendirme kararının tarihi: 18/03/2020

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: 33848